

Uppföljning av Gästrike återvinnares delar i Kretsloppsplanerna för Gävle, Hofors, Ockelbo, Sandviken och Älvkarleby för år 2025

Sammanfattning

Denna rapport är en uppföljning av Gästrike återvinnares arbete med Kretsloppsplanerna för Gävle, Hofors, Ockelbo, Sandviken och Älvkarleby. Uppföljningen avser 2025.

Kretsloppsplanerna ska följas upp på två sätt: dels inom respektive kommun, dels ur ett kommungemensamt perspektiv. Respektive kommunstyrelse ansvarar för kommunens uppföljning av Kretsloppsplanen, med fokus på de mål för vilka de kommunala verksamheterna är särskilt viktiga aktörer. Gästrike återvinnare ansvarar för uppföljningen av de delar i Kretsloppsplanerna som Gästrike återvinnare ansvarar för. Gästrike återvinnare ansvarar även för att ta fram en årlig uppföljning ur ett kommungemensamt perspektiv med fokus att synliggöra framgångar, utmaningar och brister i syfte att bidra till lärande och erfarenhetsutbyte. För 2025 görs ingen uppföljning ur ett kommungemensamt perspektiv. Det finns två sådana sammanställningar sedan tidigare, för 2022 + halva 2023, samt för halva 2023 + 2024.

Rapporten innehåller en uppföljning av de mål som Gästrike återvinnare ansvarar för, samt en redovisning av aktiviteter och arbete hos Gästrike återvinnare under 2025 som bidrar till mål och framgångsnycklar.

Kretsloppsplanerna och tidigare uppföljningsrapporter finns att läsa på respektive kommuns webbplats och på <https://gastrikeatervinnare.se/om-oss/kretsloppsplaner/>.

Kretsloppsplanen bör läsas parallellt med denna uppföljningsrapport.

Rapporten har sammanställts av AnnaCarin Söderhielm, hållbarhetsstrateg hos Gästrike återvinnare.

Uppföljning av de mål som Gästrike återvinnare har statistik för

På kommande sidor följer en uppföljning för 2025 av de mål som Gästrike återvinnare har statistik för. Uppföljningen av övriga mål sker i respektive kommun.

Kretsloppsplanerna gällde ursprungligen åren 2021-2025, men är förlängda och målen är reviderade så att slutår är 2028. Det innebär att några målnivåer redan är uppnådda och kommer att överträffas, medan andra målnivåer ännu inte är uppnådda men är möjliga att nå till 2028. Mål och krav i omvärlden är ambitiösare än i Kretsloppsplanerna, vilket är viktigt att komma ihåg i uppföljningen.

Grön cirkel = Målet ser ut att nås

Gul cirkel = Målet kan nås

Röd cirkel = Målet ser inte ut att nås

Förebygga resursslöseri

Livsmedelssvinn

Mål

Funktionellt livsmedelssvinn ska i första hand förebyggas, och när det ändå uppkommer ska det i största möjliga utsträckning förmedlas till behövande.

Kommentar: Funktionellt livsmedelssvinn är mat, förpackad eller i lösvikt, som näringsidkaren inte kan sälja och avser att kasta. Det mesta handlar om att bäst-före-datum passerat men att maten är fullt tjänlig. Denna fråga hänger tätt samman med social hållbarhet. Det bästa vore om inget sådant livsmedelssvinn uppstod överhuvudtaget, men än så länge uppstår det och då är det bättre att det äts upp än att det kastas. I dagsläget förmedlar Matakuten funktionellt livsmedelssvinn från ett antal verksamheter, och målsättningen är att öka antalet samarbeten. Matakuten är en ideell förening som bidrar till att livsmedel äts upp i stället för att kastas.

Målvärde

Antalet verksamheter som lämnar funktionellt livsmedelssvinn till förmedling till behövande ska öka.

Utfall för Matakuten Gävle

År	Verksamheter som lämnar löpande (antal)	Verksamheter som lämnat sporadiskt (antal)	Insamlad och förmedlad mängd (ton)	Utdelade mat- och brödkassar (st)
2022	22	6	170	
2023	29	20	220	
2024	31	24	270	
2025	25	32	233	ca 48 000

Utfall för Matakuten Sandviken

År	Verksamheter som lämnar löpande (antal)	Verksamheter som lämnat sporadiskt (antal)	Insamlad och förmedlad mängd (ton)	Utdelade mat- och brödkassar (st)
2025	14	4	71	8 475

Utfall för Matkassen Ockelbo

År	Verksamheter som lämnar löpande (antal)	Verksamheter som lämnat sporadiskt (antal)	Insamlad och förmedlad mängd (ton)	Utdelade matkassar (st)
2024	ingen uppgift	ingen uppgift	9,85	
2025	2	2	12	1 560

Förebygga resursslöseri

Hushållsavfall

Mål

Mängden hushållsavfall per invånare (restavfall, matavfall, förpackningar, returpapper och grovavfall inklusive trädgårdsavfall) ska minska.

Kommentar: Målet avser den totala mängden hushållsavfall (restavfall, matavfall, förpackningar, returpapper och grovavfall inklusive trädgårdsavfall) per person som uppkommer, oavsett hur det tas omhand. Målet mäter inte om återvinningen ökar, utan om avfall uppkommer i mindre utsträckning. Om mängden per person minskar så är det en indikation på att avfall har förebyggts, det vill säga inte uppstått. En svårighet med detta mål är att mängden grovavfall från återvinningscentraler kommer från både privatpersoner och företag.

År 2015 var mängden hushållsavfall 450 kilo/person och 2020 var mängden 428 kilo/person.

Målvärde

Gävle: År 2028 har hushållsavfallet minskat med **20** procent jämfört med 2015, till 360 kilo/person.

Hofors, Ockelbo, Sandviken och Älvkarleby: År 2028 har hushållsavfallet minskat med **15** procent jämfört med 2020, till 360 kilo/person.

Utfall 2025

Minskning från 2015 till **2025** med **16** procent, till **377** kilo/person.

Minskning från 2020 till **2025** med **12** procent, till **377** kilo/person.

Minska gifter i kretsloppet

Restavfall

Mål

Det ska inte finnas något farligt avfall i hushållens restavfall.

Kommentar: Målet avser att restavfallet ska vara fritt från allt slags farligt avfall, även elavfall. Om restavfallet är fritt från farligt avfall är det rimligt att anta att så gott som allt farligt avfall och elavfall sorteras ut korrekt från hushållen.

Målvärde

Andelen farligt avfall (inklusive elavfall) i restavfallet ska minska med **50%** från år 2018 till år 2028.

Utfall 2025

Andelen farligt avfall (inklusive elavfall) har minskat med **31%** (från 0,91 % till 0,63%) från 2018 till 2024, då senaste plockanalysen gjordes

Återanvända
Grovavfall

Mål

Andelen grovavfall som lämnas till återanvändning via återvinningscentraler ska öka, och vi bidrar därmed till att förflytta grovavfallet uppåt i avfallstrappan.

Kommentar: Fortfarande slängs en hel del användbara saker, som skulle kunna återanvändas. Målet handlar om att mer av detta ska lämnas in till mottagningarna för användbara prylar på återvinningscentralerna. För att göra en större förflyttning behövs det förändrade förutsättningar. Andelen som lämnas till återanvändning har ökat, men det är en mycket liten del av den totala mängden grovavfall (mindre än en procent).

Målvärde

Ökning med **25%** från år 2020 till år 2028

Utfall 2025

Ökning med **54%** från 2020 till 2025 (från 0,48% till 0,74%)

Kommentar till procentsatserna:

År 2020 var mängden återbruk 219 ton av totalt insamlade 45 427 ton på återvinningscentralerna. År 2025 var mängden återbruk 231 ton av totalt insamlade 31 414 ton på återvinningscentralerna

Kompletterande kommentar till utfallet: Målet ovan avser sådant som besökare lämnar in till återbruksmottagningarna på återvinningscentralerna. Förutom det så går även annat material till återbruk. Det gäller bland annat lastpallar (177 ton), brandsläckare (13 ton), gasoltuber (0,6 ton) och en stor del av den textil som samlas in på återvinningscentralerna (63% av 919 ton = 582 ton).

Återvinna
Restavfall

Mål

Mängden restavfall ska minska.

Kommentar: Detta är en variant av målen om att öka sorteringen och återvinningen av matavfall, förpackningar och tidningar. Vi har mycket stora mängder restavfall. Ungefär två tredjedelar av det som kastas i restavfallet är sådant som borde sorterats ut och återvunnits i stället för att förbrännas. Det innebär både resursslöseri, utebliven miljönytta och höga kostnader.

Målvärde

Mängden restavfall ska minska med **15%** från år 2020 till 2028, till 124 kilo/person (från 146 kilo/person)

Utfall 2025

Mängden restavfall har minskat med **12 %** från 2020 till 2025, till 129 kg/person.

Matavfall

Mål

Av allt matavfall som uppkommer, ska andelen som sorteras ut och återvinns till biogas och biogödsel öka.

Kommentar: Det finns även ett nationellt mål där målnivån också är 75%. Det innebär att av allt matavfall som uppkommer, så ska minst 75 % sorteras och lämnas till återvinning och bli till biogas och biogödsel. År 2020 var nivån 63%. Detta mål i Kretsloppsplanen avser insamlad mängd.

Målvärde

År 2028 sorteras minst **75%** av matavfallet ut.

Utfall år 2025

Andelen matavfall som sorteras ut var **67 %**.

Mål

Det matavfall som sorteras ut till återvinning ska vara rätt sorterat.

Kommentar: Det är viktigt att matavfallet är rätt sorterat och håller en hög renhet, så att det biogödsel som produceras vid rötningen är fritt från föroreningar och kan användas som näring i odling.

Målvärde

Det sorterade matavfallet har en renhet på minst **99%** i påsarna.

Utfall 2025

Renheten var vid senaste regelbundna plockanalysen **98,4%** (år 2024), men på sina håll är renheten sämre. I vissa undersökta områden har renheten varit mellan 92-96%.

Förpackningar och tidningar

Mål

Av alla förbrukade förpackningar och tidningar som uppkommer, ska andelen som sorteras ut och återvinns öka.

Kommentar: Målet motsvarar målet ovan om matavfall, men för förpackningar och tidningar. År 2020 var nivån 58%.

Målvärde

År 2028 sorteras minst **70%** ut.

Utfall 2025

Andelen förpackningar och tidningar som sorterades ut var **62 %**.

Grovavfall

Mål

Ännu mer av det grovavfall som lämnas till återvinningscentralerna i kommunerna Gävle, Hofors, Ockelbo, Sandviken och Älvkarleby materialåtervinns och vi bidrar därmed till att förflytta grovavfallet uppåt i avfallstrappan.

Kommentar: Om mängden grovavfall som går till deponi och förbränning minskar förflyttar vi avfall uppåt i avfallstrappan till återvinning och återanvändning.

Målvärde

Mängden grovavfall som går till deponi ska minska från 7,9 kg/person till **3,9** kg/person från år 2020 till 2028.

Mängden grovavfall som går till förbränning ska minska från 35 kg/person till **27** kg/person från år 2020 till 2028.

Utfall 2025

Mängden grovavfall som gick till deponi var **3,4** kg/person.

Mängden grovavfall som gick till förbränning var **26** kg/person.

Textil

Mål

Andelen textil i restavfallet ska minska.

Kommentar: Textil är ett prioriterat avfallsslag såväl inom EU som nationellt. För att åstadkomma en bättre sortering så att andelen textil i restavfallet minskar, behöver möjligheterna att lämna in textil till återvinning förbättras. År 2020 var mängden textil i restavfallet 5,7 kg/person.

Målvärde

Andelen ska minska med **30%** från år 2020 till 2028.

Utfall 2025

Andelen textil i restavfallet var 3,1% vid plockanalysen 2024. (Vid plockanalyserna 2018 och 2021 var andelen 3,9% vid båda tillfällena). Alltså har andelen minskat med **21 %**.

Räknat i kg/person är minskningen 20%

Mål

Mängden insamlad textil på återvinningscentralerna ska öka.

Kommentar: Återvinningscentraler är ett sätt att möjliggöra insamling av textil för återvinning. Förutom återvinningscentraler, behöver möjligheterna att lämna in textil förbättras genom till exempel fastighetsnära insamling.

Målvärde

Mängden textil ska öka från 3,6 kg/person till **4,5** kg/person från år 2020 till 2028.

Utfall 2025

Mängden insamlad textil på återvinningscentralerna var **5,5** kg/person år 2025.

Kompletterande kommentar till utfallet: Från och med 2025 är det ett lagkrav att alla ska sortera ut textilavfall och lämna till kommunens insamlingssystem. Detta fick ett stort fokus under 2025.

Av den insamlade mängden textil gick 63% till återbruk, 21 % till återvinning, 15% till förbränning och 1% till övrigt.

Exempel på arbete 2025 som bidrar till mål och framgångsnycklar

Nedan följer exempel på arbete hos Gästrike återvinnare som bidrar till mål och framgångsnycklar.

Förebygga resursslöseri

Förebygga matsvinn

- Information i trycksak som går ut till kunder som får brunt kärl för matavfall, i fripassagerare september, på hemsidan

Förebygga funktionellt livsmedelssvinn

- Gästrike återvinnare stöttar Matakuten och Matkassen med medfinansiering

Förebygga engångsartiklar av plast

- Gästrike återvinnare informerar på många sätt, via webbplats, kampanjer, sociala medier, samarbete med fastighetsägare, tryckt material mm
 - [Plastförpackningar och engångsartiklar - Gästrike återvinnare \(gastrikeatervinnare.se\)](https://gastrikeatervinnare.se)
 - [Återvinning - Gästrike återvinnare \(gastrikeatervinnare.se\)](https://gastrikeatervinnare.se)
 - [Med anledning av TV-inslaget om plast - Gästrike återvinnare \(gastrikeatervinnare.se\)](https://gastrikeatervinnare.se)
- Webinarium om att minska avfallet i vård- och omsorgsverksamheter, oktober 2025

Förebygga hushållsavfall

- Information i olika kanaler.

Minska gifter i kretsloppet

Inget farligt avfall i restavfall

- Mottagning av farligt avfall på återvinningscentraler
- Gästrike återvinnare tar emot kasserade elektronikprodukter vid de återvinningscentraler som finns i kommunerna. Utöver detta arbetar förbundet med följande för att främja återvinning av elektronikprodukter:
 - Insamling av smått elavfall, lampor och batterier via de "EL:IN"-skåp som finns i matvarubutiker.

- Insamling av smått elavfall, lampor och batterier via behållare i återvinningsrum i flerbostadshus. Här finns information om insamling av elavfall flerbostadshus: 25 liters hinkar - Gästrike återvinnare (gastrikeatervinnare.se)
- Sorteringsguide med information om farligt avfall- elavfall osv: <https://gastrikeatervinnare.se/atervinning/sorteringsguide/> och i app som lanserades stort 2025.
- Kommunikation kring El:in-skåp för insamling av smått elavfall i tryckt material och på hemsidan.
- Information och inspiration i sociala medier
- Broschyren *Ren information* "Har du koll på dina batterier?" Med fokus på vad är ett batteri och hur återvinner du det.

Upphandla produkter utan farliga ämnen

- Uppföljning av oönskade ämnen i kemikalier som används i verksamheten och beslut om åtgärder.

Återanvända

Mer grovavfall till återbruk via återvinningscentraler

- Gästrike återvinnare tar emot begagnade saker på återvinningscentralerna och vidareförmedlar till second hand aktörer.
- Sandviken ÅVC har hyllor för det som second-hand inte tar emot: böcker och krukor. Där kan besökare lämna och ta med sig hem.
- Information i våra kanaler, hemsida, Ren info, sociala medier, fripassagerare.

Återanvändning och reparation av prylar

- Information i Ren information, på hemsidan (Bli miljöhjälte) och på Sandvikens återvinningscentrals sida (TaGe för krukor och böcker)

Återanvändning och reparation av bygg- och rivningsavfall

- Information på vår hemsida, sociala medier och annonser i tryckt media gällande test av byggåterbruksinsamlingen i Sandviken.
- Test av byggåterbruk på ÅVC i Sandviken i samarbete med Energismeden och Högskolan Gävle.
- Deltar i arbetsgrupp återbruk av byggmaterial, Gävle klimatavtal.

Återvinna

Minska mängden restavfall

- Workshop med hemtjänstgrupper (miljöpedagog)
- Sorteringsguide: Restavfall - <https://gastrikeatervinnare.se/avfallstyp/restavfall/>

Öka sortering och återvinning av matavfall

Rätt sorterat matavfall (hög renhet)

Öka sortering och återvinning av förpackningar och tidningar

Åtgärder för ökad sortering bidrar till samtliga dessa mål och redovisas därför tillsammans.

- Samarbete med fastighetsägare
- Stöd till fastighetsägare till flerbostadshus för att få sorteringen att fungera. Se t ex [Flerbostad - Gästrike återvinnare \(gastrikeatervinnare.se\)](https://gastrikeatervinnare.se)
- Driver ett stort projekt, "Närsorterat" för att införa fastighetsnära insamling av förpackningar från alla hushåll i enlighet med de nya bestämmelserna i lagstiftningen om att förpackningar ska hämtas fastighetsnära och under kommunalt ansvar. Börjat införa Närsorterat hos småhus i några områden samt arbetar vidare med att införa Närsorterat i flerbostadshus.
- Broschyren *Ren information*
- Miljöstyrande avfallstaxa som styr till att det ska löna sig att sortera. Restavfall är dyrt, matavfall är kostnadsfritt. Mindre kärl och glesare hämtning av restavfall ger lägre kostnad. Felsorteringsavgifter används i syfte att tydliggöra problemen och uppmärksamma avfallslämnaren på att det kostar att med felaktig sortering.
- Dekaler på sopbilar
- Byggt upp en kunskapsbank för att hitta ex. tips, inspiration och mer information om vad som händer med avfallet Bli en miljöhjälte - <https://gastrikeatervinnare.se/bli-en-miljohjalte/>
- Trycksaker (Ren info, fripassagerare och Så lyckas du med sorteringen)
- Digitala och tryckta annonser
- Pressmeddelande som bl a resulterat i redaktionell uppmärksamhet kring faktisk användning och nytta av biogödsel från matavfall
- Nyhetsbrev som går ut till fastighetsägare 2-3 ggr per år.
- Tillgängliga återvinningsstationer (städade, tömda, skottade) är ett sätt att motivera till sortering.

Efterfråga återvunnen plast

- Gästrike återvinnare ställer vid upphandling krav på minst 80 % återvunnen plast i våra sopkärl (95 % i grå kärl) och att plasten ska vara återvinningsbar.

Öka återvinning av grovavfall på återvinningscentraler

- Kampanjsida (Bli miljöhjälte)/kunskapsbank på hemsidan www.gastrikeatervinnare.se som alltid ligger kvar.
- "Töm säcken", det vill säga rutinen på återvinningscentralerna att alla säckar ska tömmas ur och inte slängas med innehåll i, för att öka sorteringen och återvinningen.
- Information i trycksaker som broschyren *Ren information* och bilaga till fakturor och Så lyckas du med sorteringen.
- Leverantörsuppföljning som lett till att mer glas har kunnat gå till återvinning och minskade mängder deponi.

Öka sortering och återvinning av textil

- Insamling av textilier på återvinningscentraler för återanvändning och återvinning
- Kunskapsbank på hemsidan Bli miljöhjälte: <https://gastrikeatervinnare.se/bli-en-miljohjalte/textilatervinning/>
- Broschyren *Ren information "Förläng klädernas liv- Paola tipsar"*
- Paolas tips för att förlänga textiliernas liv delas även på hemsida och sociala medier
- Pressmeddelande
- Kampanj med Native (köpt reportage) i Gefle Dagblad och Arbetarbladet, digitala och tryckta annonser
- Åtgärder för att den ökade mängden textil som lämnades in på ÅVC skulle gå till återbruk och återvinning (insatser från personal på återvinningscentralerna, mellanlagring, kommunikationsinsatser, dialog med mottagare, besök på mottagande anläggning i Litauen m.m.).

Hålla rent och snyggt

- Åtgärder för att minska nedskräpning från omlastningsytan.
- Leverantörsuppföljning av städning ÅVser

Öka antalet deltagare i skräpplockardagar

- Gästrike återvinnare genomförde en stor intern Plocka skräp-aktivitet i samband med Hela Sverige Plockar skräp.
- Vi tog även fram en film om skräpplockardagarna med en miljöpedagog samt en intern film med vår interna insats. Båda filmerna publicerades på sociala medier.

Öka antalet hållbara event

- Gästrike återvinnare var med på Våruset, GD-Gif olympiaden, Svenska Nationaldagen i Gävle och Sandviken samt Fallens Dag där vi gjorde insatser och tog bort fraktionen restavfall och utökade sorteringen.

- På Boule -SM som gick i Gävle 2025 medverkade vi igenom ett sorteringsevent där vi tog bort restavfallet som möjlighet. Det fanns fyra stationer på tre olika platser, Stortorget Gävle, Esplanaden Gävle och Gunder Hägg stadion.

Nycklar till framgång

1. Ökad beteendeinsikt

- Genomfört interna utbildningar om beteendeförändring

2. Tydligt ansvar, tydlig organisation och styrning

- Vi arbetar aktivt för att få in Kretsloppsplanens mål i verksamhetsplanen för Gästrike återvinnare
- Förlängning av Kretsloppsplanerna tillsammans med kommunerna

3. Nytt för målgrupperna

- Kretsloppsplanen är ett underlag till verksamhetsplanen för Gästrike återvinnare
- Vi bryter ner målen till VP-mål och avdelningarna sätter aktiviteter.

4. Ökad kunskap och förståelse

- Pedagogbesök hos skolor, gymnasier, organisationer, bostadsrättsföreningar mm
- Guidningar på Ekogas
- I nätverket för fastighetsägare har vi genomfört ett möte med tema sortering.
- Digitala och tryckta annonser
- Ren information (Broschyr som lämnas ut till samtliga hushåll i Gävle, Hofors, Ockelbo, Sandviken och Älvkarleby)

5. Tidig och hållbar fysisk planering

- Vi arbetar aktivt tillsammans med framför allt Livsmiljö Gävle och VGS, för att hjälpas åt att få in avfalls- och återvinningsfrågorna tidigt i plan- och byggprocesserna.
- Vi har bidragit i plan- och byggprocesser med att yttra oss och påminna om vikten av rätt utformade, placerade och dimensionerade återvinningsrum. Under året har vi deltagit i ca 50 projekt och svarat på över 180 plan- och bygglovsremisser.

6. Hållbara inköp

- Vi arbetar aktivt och systematiskt för att öka hållbarheten vi upphandlingar och inköp.
- Beslut om miljöriktlinjer för inköp.
- Uppföljning av våra inköp visar att vi ställt miljö- och hållbarhetskrav i 84 % av våra upphandlingar.

7. Värdeskapande samverkan och gemensamt lärande

- Gästrike återvinnare har startat ett nätverk för fastighetsägare, för ökad återvinning och resurshushållning
- Medverkar i programgruppen för det Miljöstrategiska programmet i Gävle
- Medlem i Gävle Klimatavtal
- Deltar och är ordförande i den regionala arbetsgruppen för Kretsloppsplanerna, där samtliga kommuner i länet samt Älvkarleby ingår.
- Deltar i ett nationellt kemikalienätverk
- Medverkar i arbetsgrupper hos branschorganisationen Avfall Sverige.
- Samverkar i avfallsfrågor med kommunerna i Hälsingland
- Samverkar med andra kommuner i t ex Hälsingland, Dalarna och Västmanland kring fastighetsnära insamling av förpackningar